

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 29.

У Суботу 15. Юлія

1844.

ПРИВѢТСТВІЕ

НА ТЕЗОИМЕНИТЫЙ ДАНЪ ВЫСОКОРОДНОГЪ
ГОСПОДИНА ПОПЕЧИТЕЛЯ ПРАВОСУДІЯ И
ПРОСВѢЩЕНІЯ, КАВАЛѢРА,

ПАУНА ЯНКОВИЧА.

Да пѣвамо, спѣш'те друзи,
Сви Пауну именъ данъ!
Паунъ Србе води къ Музи,
Нѣговъ данъ е одабранъ!

* * *

Некъ намъ Паунъ небо греє
Светымъ жаромъ Аполла,
Густу маглу некъ развеє:
Богъ то рече съ престола!

* * *

Пѣвай, Србе, изъ свегъ гласа,
Подай пѣсми складный ходъ:
Име Паунъ овогъ часа
Некъ достигне неба сводъ.

* * *

Некъ се свуда име чує,
Кое брани Муза станъ,
Гласи славе нека хує
Међу нами свакій данъ.

* * *

Пѣвай Србе, некъ ти звони
Лѣсъ, дубрава, тихій лугъ,
Твоя пѣсма некъ се рони,
Твомъ Пауну одай дугъ.

* * *

Онъ пресеца сада наши
Збогъ неправде суза токъ,
И подноси намъ у чаши
Одъ Астрее сладкій сокъ.

* * *

Даймо дакле знати свету,
Какву Паунъ има грудь.
Србеке славе любкомъ цвету
Онъ приноси савъ свой трудъ.

У Београду на данъ Св. Апостола
Петра и Павла 1844.

Алекса Десимировићъ,
Слушатель Поезіе.

РАСКОШНО ВЕЛИКОЛЕПІЕ ПРИ ЕДНОЙ СВАДБИ

„Билѣжка азійски лѣтописа“ доноси намъ
слѣдуюће описаніе свадбе єдногъ Индіскогъ
Кнеза.

„Мы позвани будемо предъ вече у дворъ,
и на тай конацъ доведу намъ слонове, на кои-
ма су богати покривачи и други украшаи бы-
ли. Набоѣ дао е у поляни близу вароши мно-
го шатора разапети, одъ кои два найвећа изъ
наилепши памучны матерія направљена, са ша-
ренимъ пругама одъ најболъи Енглезки комада
накићена, и са свиленимъ гайтанима тврдо уве-
зана быяу. Свакій одъ ова два шатора быо е
120 стопа дугачакъ и 60 стопа широкъ. Мот-
ка, на којой су разапети были, имала е у вы-
сини 60 стопа. Оба заєдно вредила су преко
300,000 талира. Єданъ одъ овы быо е са ре-
шеткама за госпое изъ Набоба сарая, и за от-
мѣнія лица, а други за наше и друге позване

госте, опредѣлѣнъ. Спрамъ овы налазаше се една сѣница, коя е одъ найскуплѣ Енглезке чов справлѣна; и на 60 изъ самогъ чистогъ сребра саливены мотака разапета была. Она е была 100. стопа дугачка, и готово толико широка.

Кадъ смо мы присѣли, прими насъ *Набобъ* на найотмѣннѣ начинъ; онъ насъ одведе у еданъ великѣй шаторъ, гди смо еданъ сатъ одпочинули. *Набобъ* е одъ главе до ноге быо съ драгимъ каменѣмъ покривенъ, кои цена найманѣ на 12,000,000 талира износи. Потомъ оставимо мы шаторъ и одемо у сѣницу, коя е чрезъ 200 особито великолѣпны Европейски сребрны полилея, чрезъ толико исто други свеѣняка, кои су сви скупа штить прама фаносу изъ различито шарено-бойдисаны стаклены парчадѣи имали; притомъ юштъ и одъ више стотина на дувару высеѣи свеѣняка осветлѣна была. Ова множина свеѣа, кои е сѣинось, крозь велику множину огледала натрагъ падала и умножавала се, образоваше заслепљаваюу светлосъ. Сто млади богатоукрашени девойчица играу у сѣници, и пѣвау различите индиске и перзиске пѣсме.

После 7 сатѣи появи се младоженя, кои е тако са драгимъ каменѣмъ обтереѣенъ быо, да се едва креѣати могаше. После тогъ пошнемо се мы опетъ на наше слонове и поѣмо у едну не далеко лежеу башту. Походъ къ нѣой имао е величественный изгледъ. Онъ се састояо изъ 1200. слонова, кои су съ наибольшимъ покривачима украшени и као каква регимента коняника, у два реда, поставлѣни были, и куле на леѣима носили. У средишту налазио се *Набобъ* на едномъ одъ свою найвеѣемъ слову, сасвимъ у злато оближеномъ, кои е одъ чистогъ злата саливену кулу носео, на коюй е ексере драго каменъ заменявало. На десно одъ нѣга ишо е Енглезкѣй Президентъ, а на лево младоженя. Остали Енглези, господа и госпое, као и отмѣнѣ особе земальске заключавале су спроводъ на обадве стране.

Одъ шатора до баште налазѣле су се на обе стране пута куле, сводови, пирамиде и овымъ подобна, све са шаренимъ свеѣняцѣма, кое е особитый изгледъ издавало.

На обадве стране пута, мало далѣ одъ слонова, играле су млади, великолѣпно обучене девойчице, на ѣошкѣма, кое су одъ люди направлѣне, и златнымъ и сребрнымъ застирачѣма прострте были. На свакој ѣошки налазило се по две играчице и два свирача; на свакој стра-

ни пута было е по 100. таковы ѣошкѣй. Целымъ путемъ на обе стране баѣане су ракетле, и осимъ тога поредъ пута 3,000 машала одъ людѣи ношено е, тако, да смо чрезъ то, премда е врло тавна ноѣ была, ясанъ данъ имали.

Походъ е ишо полако, да бы ракетле сматрати могао. Кадъ смо на врата баште ступили, поскачемо съ наши слонова. Башта е была съ многима одъ артие фенѣрѣма различите бое осветлѣна, а у среди нѣ налазило се едно велико зданѣе. У едной великолѣпно осветлѣной соби даду гостѣма обѣдъ, кои се одъ части у Европейскимъ, одъ части у Индискимъ елама, у различитимъ плодовима, вину и другимъ послѣстицама састояо. Сто najlepши играчица пѣвало е скромне пѣсме, и веселило госте своимъ земальскимъ играма.

На овоме торжеству задржимо се до свануѣа. Празникъ е три ноѣи едно за друго, овако истымъ великолѣпѣемъ и раскошствомъ проведень, кои е преко 1,800,000 талира стао.

Светозаръ Јовановиѣъ,

Слуш. I год. Филозофѣа.

КНѢИЖЕСТВО ИЛИРСКО.*)

У кратко списао И. Фр. Ювѣъ-Банялучанинъ. 1844.

Съ почеткомъ овогъ столеѣа Чеси, Поляци и Руси озбыльно почеше обраѣивати свой народный езѣкъ, сваке врсти кнѣиге у нѣму издаваюуи. Родолюби ови Славянски, колѣкс су се више своимъ нарѣчѣемъ забавляли, настоеѣи меѣу друге учене езѣке узвысити га, не маѣ бригу осеѣали су надъ своѣомъ браѣомъ — Славянима на югу илити тако [званомъ Илирику живеѣима; жалостнымъ, реко, окомъ гледали су: како мы у неслоги и немарности прама народномъ езѣку живимо! — Далматини свою, Дубровчани свою, ако се може назвати, литературу дизаше; на истый начинъ Хрвати, Славонци и Словенци, свѣий кодъ свое куѣе чепркаше, ничѣгъ обзира на се необративши! Србѣи у Аустриѣ са славнымъ Обрадовиѣемъ почеше обраѣивати полъ народногъ (?) кнѣи-

*) Ово сачинѣнѣ веѣъ одъ дужега времена кодъ насъ лежи, но збогъ особиты узрока досадъ га саобштѣти нѣсмо могли.

жества, за 40 и више година много ако на брой, на вредность пакъ гледаючи мало изађе: међутимъ мало или ништа неучинише! Зашто? Јасно е узрокъ наћи. Србски књижевници никадъ сталногъ правописа неимадоше! Књиге издавау само за тако зване: „граждане“! Треће у издаваню књига нигда се необазреше на свое рођаке у Босни, Далмацији, Славонији и т. д. ерѣ и оно, што су неколико народны рѣчи уписали, быаше Сремски уписано, одтудъ бива, да, изуевши Караџића дѣла, сва остала Србска дѣла су Бошняцима и т. д. безъ икакве користи и остатке до вѣка! (Сравни „Књижевный животъ Србаля“, Коло, књ. I. стр. 113 — 123.) — При толикой сметњи видећи насъ непријатели, помислише: дайдер', ови люди кадъ су немарни за се и за свое, неће ли за насъ и нашу литературу быти марљивии? И по несрећи добро погодише: ерѣ Мађарска, Нѣмачка и Талијанска литература толико имена Славянски у свой дневникъ записа!? И непријатели наши, видећи да су на првомъ кораку успѣли, и далѣ се упустише: — да насъ народности собствене лише! Браћа наша Славяни садъ изгубише о нама надежде; мы пакъ, мракомъ немарности застрети, то за шалу држасмо. Кадъ смо башъ надъ ямомъ наше пропасти были, ево, изненада сину даница са запада! Мраци, кои насъ быау одъ толико година обузели, падоше съ очию наши, мы увидисмо неслогу и немарность нашу; сви заваписмо: *нећемо быти туђи, кадъ можемо быти наши!*? — Даница та быаше Г. Др. *Людевитъ Гай*, кои првый на среду ступи и коло одъ илирске слоге и књижевства заведе. Пре него поедине спасатель наведемо, да видимо праваць, коимъ е Гай ударю, па онда истомъ увидитѣмо, како е мого у тако мало времена до толико славногъ *ловорогъ* вѣнца доћи. Праваць овый естеслота, и прво: у *правопису*. Правописъ дакле ваяло е увести, кои бы на знаню народногъ языка быо основанъ, то естъ народноме говору сходанъ; само гай правописъ мого е све остале правописе поплавити, само такій мого се е одъ учены примити, а таковъ е славный Гай своимъ земляцима препоручю, пакъ е услышанъ быо. О правопису овомъ ученый Г. Др. П. I. Шафарикъ у часопису „Ost und West“ г. 1838. бр. 17. овако говори: „О сходности по Гаю утемелъногъ и одъ нѣговы суплеменика, одъ многи други илирски писателя уведенога и одъ изображене стране народа съ похваломъ примѣлнога аналогичкога правописа, већъ смо се

на другомъ мѣсту, нарочито у Часопису Ческога Музеума“ (где каже: „све славянске правописе надилазећий естъ илирскій правописъ“) „обширно изразили, можемо зато тимъ краће овде говорити. Начинъ у латинской абецеди писаню, латинскомъ языку туђи, новымъ опетъ языцима собствены гласова, съ диакритичкимъ знаменяма, нагласцима и т. д. у помоћ притећи, башъ е пре неколико година еданъ одъ найвећи филолога нашего времена, много путовавший Еразмо Башкъ, у Копенхаги, съ нарочитымъ призьрѣнемъ на Ческій правописъ, у особитомъ дѣлу ориенталистама силно препоручю, и ГГ. Баппъ у Берлину, Айххоффъ у Паризу есу га одъ части већъ и извели. Ако се начинъ овый боль промотри, видитѣ се, да нит' е новъ, нити управо Ческій: многи одъ найизображенни народа Европе, Французи, Шпаньолци, Поляци и т. д. употреблявали су га баремъ у темелю, ако башъ и безъ строге слѣдствености, одъ више већъ столећа. Исторія и искусство говоре дакле за овый правописъ. . . . Новии илирскій правописъ одликуе се своимъ примѣрносћу, едноставносћу и слѣдственосћу и т. д.“ Правописъ овый, кои пре петъ година толико великый слависта хваляше. свакий данъ више се разпростире; године пакъ 1841 постао е службенымъ у Хрватской и Славонији по налогу выше власти. — Друго: *књижевный языкъ* ваяло е увести, кои бы быо найсходнији за све Славяне одъ црнога до ядранскога мора. То е Гай najboljъ знао учинити, уведши нарѣчје оно, коимъ су писана дѣла неумрлогъ: Држића, Минчетића, Ветрановића, Хектеровића, Чубрановића, Бунића, Мажибрадаћа, Ранъине, Златарића, Гундулића, Палмотића, Иванишевића, Ђорђића, Качића, Филиповића, Лазтрића, Канижлића, Великановића, Томиковића, Леаковића, Песталића, Павића, Павишевића, Яношевића, Рапића, Радичића, Дошена, Рельковића, Керемпотића, Катанчића и т. д., и коимъ се јошъ данасъ говори у већој страни Иллика, у Истрији, Далмацији, войничкой Хрватской, Славонији, Унгарији, Банату и Бачкой, Босни, Црној Гори, новой и старой Србији и т. д. Ово нарѣчје не само што е књижествомъ найбогатѣе, што е найшире, већъ и съ тога препоруке достойно, што е најблажѣе и најчистѣе остало, особито у Босни; ово е Гай примю, и ово садашњи илирски књижевници употребляваю. — Трећий узрокъ цвѣтаня илирскога књижевства есте света *узаимность*, *узаимность* *свеславянска!* Славный Коларъ прве да тако рекнемъ ученике свога о у-

заимности учена стеко е у Илирима, предъ коима Гай одъ почетка па до данасъ заставу носи, сва илирска дѣла и сви књижевници илирски дишу овомъ светиньомъ, безъ кое никаква Славянска грана неће плода принети! Ово су Гай и остали Илири добро увидили, оногъ се начала чврсто држећи: Slavus sum, nihil Slavici a me alienum ses puto. (*Славянинъ самъ, ништа Славянско недржилъ да ми е туђе.*) Младежъ у Хрватској и Славонији овимъ путемъ озбыльно напредуе, сва Славянска нарѣчја учећи и књиге читајући. Ово трое овѣнчава мужевный значай Г. Гаја, кои својомъ разборитосћу и постојанствомъ, дубокомъ наукомъ и неизказаномъ проницателносћу знаде толика напастованя и запреке съ пута уклонити, будућемъ напредованю и књижевномъ животу путь окривши. Таке люде столећа само у свѣтъ шалю! — —

(Продуженіе слѣдую.)

ИСКРИЦЕ. *)

I.

Како што птица любовна приправљу пролеће гнѣздашце своимъ птичићама, и купи перъ и сламу, да лакше леже мале свое, кое она јоште ни видила ніе; тако и я изъ далеки земаля, изъ страньски књижевства, изъ различиты езыка, кунимъ чувства и гласе и складанъ, да ий изрећи могу и милу браћу наданути съ онимъ пламеномъ любви, кои ми непрестано у срцу гори. Различитость помаже намъ, да болѣ чуемо единство, како изъ складногласія многи гусала излази савршена и чиста умилятость. Ђзыци су човечески као и лире, кое заедно звоне, и шалю къ небесима гласъ народа, желећи отачбину райску. Може да се еданъ е-

*) Ово су оне Искрице, о којма е у № 11. т. г. овы листова рѣчь была. Нын е написао Г. Никола Томасео, кое га животь и дѣла читательима ће въз споменутогъ числа листова наши позната быти; издао ий е пакъ у Загребу Г. Иванъ Кукулъвићъ Сакциански. Изъ нын се подиже найсветіи пламень любви къ народу югославянскоме; и зато ћемо мы одъ времена до времена на време барешъ важніе вземеју нын у наше листове ставити. — Духъ књижевства и народности славянске занста се радовати мора, кадъ види, да се такова изгублѣна овца, као што е вредный Г. Томасео, стаду своему враћа! —

Учредникъ.

зыкъ съ другимъ немѣша и да се нештети; као сестре дѣвице, кое се любе съ чистимъ цѣловима; као стабла очишћена, коя незасѣняваю едавъ другогъ, него горе украшаваю; као што бистрый поточићъ, жуборећи у своје теку, на квасуе равнице.

Знамъ да е велико дрзновеніе мое, да починамъ писати у езыку, съ коимъ едва самъ почео заекивати. Тежко я рѣчи налазимъ, да оно изразимъ, што у срцу имамъ, али вилу славенску чуемъ, да говори нѣзинымъ знаменитымъ гласомъ души мојой. Далмаціо драга али жалостна, теби ніе никада быо животь властитъ; већъ одъ много си времена вучена за колима други народа. Радостно бы я умро, кадъ бы ти могао оставити найманю споменку милованя и любви мое, кадъ бы се мого надати, да ћешъ быти прстенъ златны верига, кое валя да свежу слободне све кѣри славенске матере наше.

КАКВЕ ТРЕБА ДА СУ, А КАКВЕ ДА НИСУ ЖЕНЕ?

Жене треба да су као цвѣће пасульово: у лѣпомъ цвѣту да трепте; а опетъ нетреба да су као пасульово цвѣће: да се око свашта несавіяю и необмотаваю.

Жене треба да су као винове лозе: што намъ пріятно доносе; а опетъ нетреба да су као винове лозе: да се немораю тачкомъ изправляти.

Жене треба да су као запальива дрвца: да су преко нужне; а опетъ нетреба да су као запальива дрвца: тако лако ватру да непримаю.

Жене треба најпосле да су као адвокати: пріятельни правде; а опетъ нетреба да су као адвокати: да се недаду поправити.

НОВА КНЪИГА.

Пре'одница свеобште исторіе света одъ Исидора Стояновића, Профессора свеобште исторіе у Лицеуму Княжества Србскогъ. У Београду, при правителственой књигопечатни 1844. — На 8-ку, стр. 140.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Књигопечатни у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА